

“ *Nahikoa da maitasun erromantikoaren propaganda egiteaz*”

BRIGITTE VASALLO

“Lagunak baino ez gara” esaldiaren gisakoak adibidetzat, monogamia harremanak hierarkizatzen dituen sistema piramidala dela defendatzera dator Brigitte Vasallo (Bartzelona, 1973) bere azken argitalpenarekin. Oveja Roja argitaletxearekin *Pensamiento monógamo, terror poliamoroso* (Pentsamendu monogamoa, polimaitasun terrorea) saiakera aurkeztu berri du idazle eta ekintzaile feministak. Monogamiaz, polimaitasunaren desbideraketa neoliberalaz eta harremantzeko paradigma berrien beharraz mintzatu gara berarekin.

TESTUA | AMAIA LEKUNBERRI ANSOLA

ARGAZKIAK | IBAI ARRIETA

Zure liburua irakurtzean kontzeptu batzuk gaizki ulertuta zituela konturatzen da bat, “monogamia” kasu. Praktikatzat jotakoa, sistema da izatez.

Oraintsu arte maitasun kontuak zokoratu egin dira, eztabaidarako espazio nagusiak publikoak —eta ondorioz maskulinoak— izanik, ez zen gaiaz hitz egiten. Monogamia praktikatzat jo izan da zuzenean, eta ez da hala. Praktika bat balitz, nola azaldu denok praktika berbera izatea? Hori era sistemikoan besterik ezin daiteke azaldu. Monogamia sistematzat jotzeak, derriortu egiten gaitu egiten duguna eta gertatzen zaiguna eremu kolektiboan eta politikoan kokatzera.

Monogamiaren egitura piramidalaz ohartu ezean, polimaitasuna berau errepikatzera kondenatua dagoela diozu.

Hala da, eta ondorioz monogamian ematen diren bazterketa berdinei ematen zaie bide polimaitasunean ere. Piramidea existitu bitartean, gailurrean ez da denontzako tokirik izan. Era berean, denontzako tokia egitea ez da dirudien bezain sinplea, problematikoa da oso. Egiteko horretan, sarri justiziaren etika agertzen da zaintzaren etikaren orde, eta harremanak, besteak beste, modu patriarkal eta kapitalistan ulertzen hasten gara oharkabeen: “Zuk bost harreman badituzu nik ere horrenbeste nahi ditut” bezalako logikak

agertzen dira, indarkeria mordoari bide ematen diotenak. Agian ez ditut behar edo ezin ditut neure gain hartu bost harreman, beharbada hirurekin hobeto nago eta errazagoa zait dena.

Polimaitasuna logika neoliberalaren arabera ulertzeko joera nagusi delako kritikatu duzu. Dionez, buffet bat bailitzan antzematen da, zeinetan norbanakoak kontsumogai bilakatzen diren.

Polimaitasunean, buffeteen bezala, sarri nagusitzen den pentsamendua da hurrengoa: "Libre denez, guztiarekin aurrera". Nahiz eta digerigarria izan ez, zerbitzariari gutxi ordaintzen zaiela jakin, edo kontsumo mota hori jasagarria ez dela begi bistakoa izan. Ordura arte urritasunean eta giltzapean bizi izan garela ondorioztatuta, kontsumo arduragabearen bidez desastrea eragiten dugu "aske" sentitzeko. Nik nahiago dut hain aske ez sentitu, horrela guztiok lasaiago eta emozionalki lagunduak bagaude.

Polimaitasunaren izenean, aldiberean edo serian harreman monogamoak izaten dituenik ba omen da.

Monogamia apurtzeko saiakeran bikotekide kopuruari bakarrik erreparatuz gero, monogamia praktikatzeko jarraituko dugu. Etengabe ikusten ditugu halako adibideak: norbanakoak horrela harremantzen dira bizitzako aro "abenturazalean", baina egiaren ordua heltzen denean, erreproduzitzeko asmoa izan ala ez, bikote erreproduktorea eta bizitza egonkorra eratzen dituzte. Iraultzailetzat jotako hura anekdota huts bilakatzen da, ziurrenik burgesak izango diren ilobei kontatzeko modukoa.

Izatez monogamoak diren praktikak infiltratu zaizkio polimaitasunari?

Polimaitasuna modan jarri da, eta horrek eragin du identitate baten bueltan erakitzea, ez ezinbestez praktika batzuen bueltan. "Etikoa bada polimaitasuna da, polimaitasuna bada etikoa da" baieztapena horren adierazle. Guzti hau maila identitarioan ematen ari da, baina non daude praktikak? Non dago eta zein da etika? Nork definitzen du?

Monogamia naturaltzat jo dugu, nahiz eta hau indarrera inskribatu diguten araua izan. Beronen ezarpena historian non kokatzen den behatzeko ariketa egin, eta

Estatu klerikal eta kapitalistaren sorrerarekin topo egin duzu. Nola eragin zuen harremanetan?

Behin betikotasunez. Eraikitze prozesuan zen estatua kapitalistaren eta eliza kristau katolikoaren botereen artean aliantza argia eman zen Europako hegoaldean. Zehazki, beraien beharriaz nekin bat egiten zuen jendarte mota eraikitzeke batu zituzten indarrak. Hala bada, elizak bizitzeko era ezberdinak suntsitu zituen, kristauak asko. Beraien interesekin bat ez zetozen bizimoldeei 'sekta heretiko' deitu zieten, izatez ez sekta ez heretiko ez baziren ere. Inkisizioak eman zien izen hori, hauen suntsipenari ekiteko.

Sektatzat jotako komunitateetan sexu harreman askotarikoak ematen ziren, era komunitarioan eta erreproduktzio helbururik izan beharrik gabe. Generoak lausoagoak ziren gainera, ez bilakatu diren bezain zurrinak, eta desparekotasuna askoz txikiagoa zen. Baina hori guztia suntsitu egin zen, kapitalismoak oso gizonak diren gizonak eta oso emakumeak diren emakumeak behar baititu. Eta hori monogamiaren bidez eraikitzen da.

Gizon oso gizon eta emakume oso emakume horiez mintzatzeko erregistro marka darabilzu liburuan.

Bai, zeren erregistro markadun emakume© eta gizonetaz© ari garenean, ez gara mintzo gutako inortaz. Erregistro markadun gizon eta emakumeak gure bizitzetan daude, baina eredu gisa, eta eredu hortara bultzatzen gaitu etengabe sistemak. Horrek, alde batetik, gure bizitzetan eragiten du; bestetik, gure bizitzek eredu bera elikatzen dute. Zirkulu biziotsu bat da. Erregistro marka baliagarria iruditzen zait hau guztia bistaratu eta gizon zein emakume eredu horiek kapitalismoarekin lotzeko.

'Disney maitasuna' deitu duzunari ere jarri diozu erregistro marka.

Zure maitasun istorioa, besteena ez bezala, betierekoa eta letra larritz idazten den horietakoa dela pentsatzeko joeraren oinarrian dago Disney maitasuna©. Horren adierazle da, adibidez, buruan darabildan Jennifer Lopezen abesti bat, zera dioena: "Ez nik ez zuk, ez daukagu kontrola". Eta nire buruari galdetzen diot: nork dauka kontrola orduan? inork ez? bietako inork ez badu kontrola, argi eta garbi, sistemaren eskuetan dago. Disney maitasuna ez dela existitzen ohartu behar gara, eta maita-

sun kontuen gainean daukagun erabakitzeke gaitasunaz jabetu. Horrez gain, bai gure zein gurekin harremanetan diren pertsonen afektuen gaineko ardura dugula argi izan behar dugu.

Kontzientzia hartzeari dagokionez lan ederra daukagula, alegia.

Ikerketa batek zioen maitemintzen den garunak kokaina kontsumitzen duen bezala jokatzeko duela. Hala bada, ulertzen da kokaina kontsumitu edota maitemintzearen ondorioz, garunak jokabide jakin bat duela. Eta diot nik: ez da izango maitasunarekin drogekin bezala harremanetan garela, eta horregatik jokatzeko duela garunak jokatzeko duen modua maitemintzean? Sintomei behatuz gero, esan daiteke hala dela: insomnioa, arnasa falta, sabela itxita, antsietatea, paranoiak, memoria falta, eta abar. Nola liteke maitemintzea bezalako gauza eder batek hainbesteko ondoeza sorraraztea?

Interesgarria deritzot hau guztia sistemaren baitan kokatzeari, beronen

gainean hausnartzeko. Uste dut hitz egin beharra daukagula, ezinbestekoa da maitasun arloko deskalabruak denoi gertatzen zaizkigula onartzea. Halakorik egin ezean, eman dezake sistematik ateratzeko gai den jendea badela, eta horrek ez dauka inolako zentzurik, denok bizi baikara honen baitan, gauzak ahal ditugun hobekien eginaz. Gainera, komunitateak berebiziko garrantzia dauka hemen: norbera heltzen ez den hausnarketetara heldu daitezke besteak, eta horrek ahalbidetu egiten du maitasun harremanetan

ikusten ez ditugun zenbait gauzetaz ohartzea, komunitateari esker.

Hainbeste indarkeria barnebiltzen dituen maitasunaren esparruan, hau oso garrantzitsua da. Ez baikara ari gure maitasun buruhausteez soilik, feminizidioez ere ari gara.

Nik asko zirikatzen ditut sare sozialetan beraien bikotekideekin ateratako

argazkiak jartzen dituzten feministak. Nahikoa da maitasun erromantikoaren propaganda egiteaz, ardura kolektiboa dugu kontu honi dagokionez.

**“
bai gure zein gurekin
harremanetan diren
pertsonen afektuen
gaineko ardura dugula
argi izan behar dugu**”

Komunitatearen garrantzia azpimarratu duzu. Honen gainbeherak ere lotura zuzena du Estatu klerikal eta kapitalistaren sorrerarekin.

Garai hartaz diharduen *Caliban eta Sorghina* (Elkar) saiakeran Silvia Federic ez du monogamiaz hitz egiten, baina bai sexu harremanak barnebiltzen zituzten komunitate festez. Sexu harremanok komunitarioak ziren eta ez zuten helburu erreproduktiborik, harremantzeko era bat gehiago besterik ez zen sexua, hori baita izatez. Baina kriminalizazioaren eta desperekotasunaren bitartez gorputzen eta sexualitatearen gaineko kontrola ezarri zen, plazera eta existentzia bera konplikatu dizkiguna.

Sistema monogamoaren baitan, norbanakoak identitatea bikotekidearen arabera eraikitzen duela diozu. Hala bada, hausturak identitate galera bezala bizi ditugu. Haustura kodeak finkatuta daude, oso argiak eta biolentoak dira, eta zorrozki jarraitzen ditugu honetaz guztiaz

kontzientzia hartu eta bestelako hausturak planteatu ezean. Nire bizipenetan oinarrituta esan dezaket bestelako hausturak posible direla, nahiz eta sistemaren aurka egitea eskatzen duten, baita ingurukoek esaten dizutenaren kontra aritzea ere maiz. Aukeratu dezakegu bikote izandakoaren kontrako gudarik ez hastea, eta haustura polit bati bide ematea. Horrek ez du esan nahi mingarria izango ez denik, mina sentitu eta dolua pasa behar dira. Kontua da aukeratu egin daitekeela mina eta dolua nola pasa. Harreman bat etetea eta norbaiti bihotza erdibitzea gauza ezberdinak dira.

Monogamoa sistema zapaltzailea den heinean, erresistentzia egin behar zaiola defendatzen duzu.

Bai, maitasunetik ahal izatera. Erresistentzia egiteak ez baitu ezertarako balio gure kontra etorriko bada. Ibilbide luzea daukagu aurretik, segidan akitzea ekidin behar dugu. Egunerokoa eta etengabea den erresistentzia behar dugu, kontzientzia eragiten duena. Ez gaudela prest? kapitalismoa suntsitzeko ere ez, nor dago halako ezertarako trebatua? Baina nire ustez hori ez da aitzakia ez borrokatzeko eta indarkeria eragiten duen sistema hau elikatzen jarraitzeko. Eta sistema monogamoaren kontra borrokatzeak ez du esan nahi zazpi bikote izan behar dituzunik. Sinplista litzateke halakorik ondorioztatzea, hain konplexua den arazo baten aurrean. Gure arrazoiketa errealtatearen konplexutasunaren mailan egon behar da.

Nik antikapitalismoarekin alderatzen dut: kapitalismoaren dimentsioaz eta honek gure bizitzetan daukan eraginaz ohartzetan gara, eta aterabideak bilatu. "Mendira noa bizitzera, eta behar dudako oreka kabuz ekoitziko dut" bezalako irtenbideak ez dira proposenak. Alabaina, kapitalismoari egunez egun erresistentzia egiteko praktika ugari badaude, berau arrakaltzeko asmoz martxan jartzen ditugunak. Monogamiaren kontuarekin berdin egin behar dugula uste dut.

Bestetik, indarrean den polimaitasun neoliberalaren aurrean, komunitatea eta zaintza ardatz dituen bestelako paradigma bat aldarrikatzen duzu.

Ez da gauza berria sistemak disidentziak bereganatzeko duen joera. Borroka bat modan jartzea berau harrapatzeko ahalgina da. Hor sartzen dira jokoan egunerokotasunean eta gure sareetan praktikan jarri ditzakegun erresistentziak. Ez da erremedio magikorik existitzen, baina baditugu martxan jarri daitezkeen prozesuak, txikiak diruditen arren oso eraginkorrak direnak. Monogamoak ez diren harreman mota asko egon badaude, esanguratsuak iruditzen zaizkidanak. Eta espero gabeko tokietan eraikiak izan dira: bazterretan. Paradigma berriak ez baitira sistemaren bazter modernoetan sortuko. Benetan baztertuak izan diren izkinetan, hor sortzen dira erresistentziak, beharrian hutsagatik. Eta asko erakutsi diezagukete.

"Polimaitasun terrorrea" aldarrikatuz ixten duzu liburua. Zeri egiten dio erreferentzia termino horrek?

Terminoak ildo asko ditu: batetik, izua eragiten dugu polimaitasunaren aldeko diskurtsoarekin, ideia edo diskurtso sinplista bat hedatu delako honen bueltan, jendeari pentsarazten diona gaiaren inguruko hausnarketei bide emanez gero bikotekidea izateari utzi beharko diola, edo aldi berean hainbat harreman mantendu beharko dituela; bestetik, polimaitasun neoliberalaren praktikak geure kontra darabilgun terrorreari egiten dio erreferentzia; erlazioak mantentzeari, inguruari edo hauskor izateari diogun terrorrea ere barnebiltzen du, oso gorrak iruditzen zaizkidan terrorreak.

Baina batez ere, terrorrea hedatzeko deia da, beti ere patriarkalak ez diren bideetatik. Terrorrea ereitea, gobernagaitz bilakatu gaitezen. Horretarako, ordea, arrakalak egin behar zaizkio sistemari, eta beronen kontrako praktiken bidez egin erresistentzia, ez diskurtsoaren bitartez. ●

Benetako antzinako ogia

© 943 450 966
Ubarburu pasealekua, 113
Astigarraga (Gipuzkoa)

DATU PERTSONALEN BABESA

EUROPAKO ARAUTEGI BERRIA
Zure enpresa egokitzen lagunduko dizugu

© 943 453 588 · www.sigacus.com